

تاثیر اخلاق ایمانی بر برون‌رفت ورزش از بی‌اخلاقی

محبوبه خداپرست^۱، مهدی سلیمی*^۲، جواد محمدی^۱

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تهران

۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان

(تاریخ دریافت: ۹۹/۰۳/۱۴، تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۵/۱۶)

چکیده

زمینه: نظر به جایگاه والای ورزش در جامعه و اثرات بی‌بدیل آن، و همچنین گسترش اعمال ضداخلاقی در این پدیده که منجر به فاصله گیری از اهداف اصلی ورزش شده‌است؛ انتظار می‌رود مسئله اخلاق، به‌ویژه اخلاق ایمانی بیش از پیش مورد توجه همگان قرار گیرد. لذا هدف از پژوهش حاضر بررسی تاثیر اخلاق ایمانی بر برون‌رفت ورزش از بی‌اخلاقی بود.

روش: روش انجام این پژوهش کیفی، و جامعه‌آماری آن شامل اساتید مجرب مدیریت ورزشی و اخلاق و معارف اسلامی، مدیران، معاونین و اعضای کمیته انضباطی باشگاه‌های حرفه‌ای و مدیران و معاونین ادارات کل ورزش و جوانان بود. نمونه آماری به روش گلوله‌برفی انتخاب شد و تعداد آنها به ۱۶ نفر رسید. ابزار و روش گردآوری داده‌ها، مصاحبه از نوع نیمه ساختاریافته فردی بود. جهت تحلیل داده‌ها از رویکرد گلیزری گراند تئوری شامل دو گام اصلی کدگذاری حقیقی و نظری بهره گرفته شد.

یافته‌ها: طی فرآیند کدگذاری حقیقی، ۵۳۶ کد اولیه، ۹۹ مفهوم و در نهایت ۸ مقوله اصلی شناسایی شد. این مقولات در دو بعد کلی عوامل موثر بر اخلاق ایمانی در محیط ورزش و سبک‌های رفتاری متأثر از اخلاق ایمانی در محیط ورزش، تقسیم‌بندی شدند. در مرحله کدگذاری نظری، مدل نهایی پژوهش با محوریت مقوله مرکزی تاثیر اخلاق ایمانی در برون‌رفت ورزش از بی‌اخلاقی، ترسیم گردید.

نتیجه‌گیری: بررسی و ارائه شاخص‌های موثر بر اخلاق ایمانی و تاثیر آن در برون‌رفت ورزش از بی‌اخلاقی می‌تواند منجر به شناخت مشکلات موجود در این حوزه و ارائه راه‌حل‌های مناسب جهت کاهش شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب اخلاق ایمانی در ورزش شود.

کلیدواژه‌گان: اخلاق ایمانی، بی‌اخلاقی، ورزش.

سر آغاز

امروزه ورزش پدیده‌ای است منحصر به فرد که هم تحت تاثیر جنبه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی یک جامعه قرار گرفته و هم بر آنها تاثیرگذار می‌باشد (۱)، اما متأسفانه در کنار توسعه عظیم این پدیده، همواره بروز افعالی ضداخلاقی در آن نیز گسترش یافته، اعمالی که در اکثر موارد نتایج ناگواری را به همراه داشته و علت این امر را می‌توان جدا شدن اخلاق از ورزش دانست (۲). منظور از اخلاق در ورزش^۱، به کار بستن ارزش‌های اخلاقی^۲ در موقعیت‌های مختلف ورزشی و یا تصمیم‌گیری‌های مربوط به آن می‌باشد؛ چراکه ورزش با وجود نتایج مطلوب رفتاری (۳)؛ می‌تواند به دلیل داشتن مخاطبین بسیار، ماهیت رقابتی و همچنین گردش مالی قابل توجه منجر به بروز رفتارهای ضداخلاقی^۳ از سوی جامعه ورزش در سطوح مختلف شود (۴). بخش وسیعی از مشکلات ناشی از بی‌اخلاقی^۴‌ها در ورزش، ناشی از توجه بیش از حد به نتیجه و سودآوری مالی و عدم توجه به رشد فضایل

اخلاقی^۵ اثربخش می‌باشد که این امر طی سال‌ها شرایط موازین اخلاقی^۶ در ورزش را وخیم‌تر کرده است، و این در حالی است که می‌توان با تکیه بر اصول پهلوانی و جوانمردی^۷ و ارزش‌های اخلاقی و به‌خصوص اخلاق ایمانی^۸ بر برون‌رفت ورزش کشور از بی‌اخلاقی‌ها اقدامات مناسبی انجام داد (۵). منظور از اخلاق ایمانی، اخلاق متأثر از ایمان که رساننده انسان به مقام قرب الهی است، می‌باشد. ایمان به خداوند متعال و روز قیامت باعث حضور در محضر وجودی خدا می‌گردد و از آن‌جا که همه اعضا و جوارح و تمامی رفتارهای انسان تابع قلب اوست، وقتی دل در برابر حقیقتی تسلیم شود، همه ابعاد وجودی او تاثیر می‌پذیرد و این زمینه‌ساز تغییر نگرش اخلاقی^۹ در فرد شده و کنترل اخلاقی^{۱۰} را برای وی آسان‌تر می‌سازد. بر همین اساس اخلاق ایمانی را می‌توان سنگ زیربنای اخلاق در ورزش دانست و به کمک آن در برون‌رفت از چالش‌های بی‌اخلاقی^{۱۱} در ورزش موثر عمل نمود (۶).

دست به اعمال غیراخلاقی زده و از روح واقعی ورزش فاصله بگیرند (۱۶). در تحقیقی بیان شده که هم باورهای شخصی و هم ایدئولوژی-های اخلاقی جامعه بر رفتار هواداران ورزشی تاثیرگذار بوده و بسیاری از رفتارهای ضداخلاقی آنها برگرفته از باورهای اخلاقی شخصی و اجتماعی ضعیف می باشد (۱۷). در تحقیق دیگری به مطالعه تاثیر معنویت^{۲۰} بر اخلاق شخصی و اجتماعی ورزشکاران پرداخته شده و بر این مسئله تاکید شده که معنویت و مذهب بر تصمیم گیری های ورزشکاران تاثیرگذار بوده و کمبود آن می تواند منجر به انحرافات اخلاقی و رفتاری شود (۱۸). در مطالعه دیگری به شناسایی و اولویت بندی معیارهای اخلاقی در ورزش حرفه ای ایران پرداخته شده است که معیار تربیتی در رتبه نخست و معیارهای قانونی، و فرهنگی - اجتماعی در رتبه های دوم و سوم معرفی گردیده اند (۱۹). در نهایت در پژوهشی نیز رابطه مثبت و معناداری بین اخلاق ورزشی و اعتقادات گزارش شد که محققان بر بهبود اخلاق ورزشی ورزشکاران از طریق تقویت و ارتقاء اعتقادات آنان تاکید نمودند (۲۰).

لذا با توجه به موارد ذکر شده و اهمیت نقش اخلاق و به خصوص اخلاق ایمانی در ابعاد مختلف ورزش کشور و همچنین خلاء پژوهشی موجود در این حوزه مطالعاتی، پژوهش حاضر با هدف تاثیر اخلاق ایمانی بر برون رفت ورزش کشور از بی اخلاقی انجام می گردد و امید است که نتایج آن بتواند مدیران و مسئولان را در امر مقابله با پدیده بی اخلاقی در ورزش یاری رساند.

روش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و روش انجام آن، کیفی (نظریه داده بنیاد) می باشد. جامعه آماری شامل اساتید مجرب مدیریت ورزشی و اخلاق و معارف اسلامی، مدیران، معاونین و اعضای کمیته انضباطی باشگاه های حرفه ای و مدیران و معاونین ادارات کل ورزش و جوانان بود. نمونه آماری به روش هدفمند (از نوع گلوله برفی) انتخاب گردید و تعداد آنها به ۱۶ نفر رسید. جمع آوری داده ها با استفاده از مقالات، کتاب ها، سایت های علمی و خبری معتبر و همچنین مصاحبه های نیمه ساختاریافته عمیق با مشارکت کنندگان انجام پذیرفت. جدول ۱ ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری تحقیق را بیان می کند.

به منظور بررسی روایی، یافته های پژوهش برای مشارکت کنندگان ارائه و مدل پیشنهادی توسط آنان مطالعه و نظرات آنها اعمال گردید. در بررسی پایایی نیز از روش بازآزمون و روش توافق درون موضوعی استفاده شد و با کمک فرمول ذیل، میزان صحت و پایایی تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج به دست آمده در جدول ۲ بیان شده است.

$$100\% \times \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} = \text{درصد توافق درون موضوعی}$$

مسئله بی اخلاقی در ورزش به شکل های مختلفی می تواند بروز کند؛ که خشونت و آشوب یکی از انواع آن بوده و می تواند باعث خسارات مالی و جانی بسیاری شود (۷). خشونت و پرخاشگری^{۱۳} در ورزش می تواند تحت تاثیر عوامل مختلفی از جمله تحریک ورزشکاران و تماشاچیان، ناداوری^{۱۳} ها به خصوص در رقابت های حساس، شرایط نامناسب ورزشگاه ها و مسائل مختلف دیگر بروز کند؛ اما فرد پایبند به ارزش های اخلاق ایمانی در هر سمت و جایگاهی که در فضای ورزش حضور داشته باشد، با در نظر گرفتن عواقب بروز خشم که می تواند در بسیاری از موارد جبران ناپذیر باشد، سعی در فرو بردن خشم خود کرده و از ایجاد فضای متشنج جلوگیری می کند (۸).

از دیگر اعمال ضد اخلاقی در ورزش مسئله دوپینگ^{۱۴} بوده که باعث بر هم زدن شرایط رقابت عادلانه^{۱۵} و همچنین ضررهای جسمانی و روانی بسیاری می شود (۹). که این بی عدالتی و آسیب های جسمانی و روانی از دیدگاه اخلاق ایمانی قابل قبول نیست. چراکه موجب نقض تعهد اخلاقی^{۱۶} ورزشکار و مربی بوده و از دید ایمانی وفای به عهد امری لازم و ضروری می باشد (۱۰)؛ همچنین شخص متعهد به اخلاق ایمانی می بایست از طریق سعی و پشتکار خود به نتیجه دلخواهش دست یابد نه بر اساس تقلب (۸).

نژادپرستی^{۱۷} نیز یکی دیگر از نمودهای بی اخلاقی در ورزش بوده که در جریان آن افراد به دنبال اثبات برتری یک نژاد یا قوم می باشند (۱۱). از نمونه های نژادپرستی در ورزش می توان المپیک ۱۹۳۶ برلین و نفوذ جریان قومیت گرایی^{۱۸} و پان ترکیسم به باشگاه تراکتورسازی تبریز را نام برد که باعث از بین رفتن فضای ورزشی در این تیم گردیده بود (۱۲)؛ این در حالی است که در اخلاق برخاسته از ایمان و به ویژه از دیدگاه اسلام هیچ کدام از خصلت های نژادی دلیل برتری یک شخص یا یک قوم نبوده و تنها چیزی که باعث برتری انسان نزد خداوند می شود تقوای الهی است (۸).

یکی دیگر از رذایل اخلاقی و ناپهنجاری های اجتماعی که در جامعه ما بسیار رواج یافته و ورزش نیز از آن در امان نمانده، فحاشی است (۱۳). بروز این صفت بد اخلاقی از کسانی همچون ورزشکاران و مربیان که به عنوان الگوهای دیگران مطرح می شوند تبعات ناگوار بسیاری به همراه خواهد داشت، این در حالی است که در ارزش های اخلاق ایمانی تاکید زیادی بر دوری از فحاشی انجام شده است (۱۴). تبانی^{۱۹} در ورزش نیز یکی دیگر از نپایدهای اخلاقی و به معنای سازش دو رقیب یا یکدیگر می باشد (۱۵). در واقع تبانی یک نوع نفاق و خیانت است و به گفته پیامبر از فردی که به ارزش های اخلاق ایمانی باور داشته باشد سر نمی زند و از نظر اخلاقی کاری زشت به شمار می آید (۸).

برخی از تحقیقات انجام شده در خصوص متغیرهای پژوهش حاضر عبارتند از: تحقیقی با هدف بررسی رفتارهای اخلاقی و غیر اخلاقی در ورزش، که نتایج آن بیان می کند همه افراد درگیر در ورزش با توجه به ماهیت رقابتی این پدیده و شهرت و ثروت حاصل از آن، ممکن است

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه تحقیق

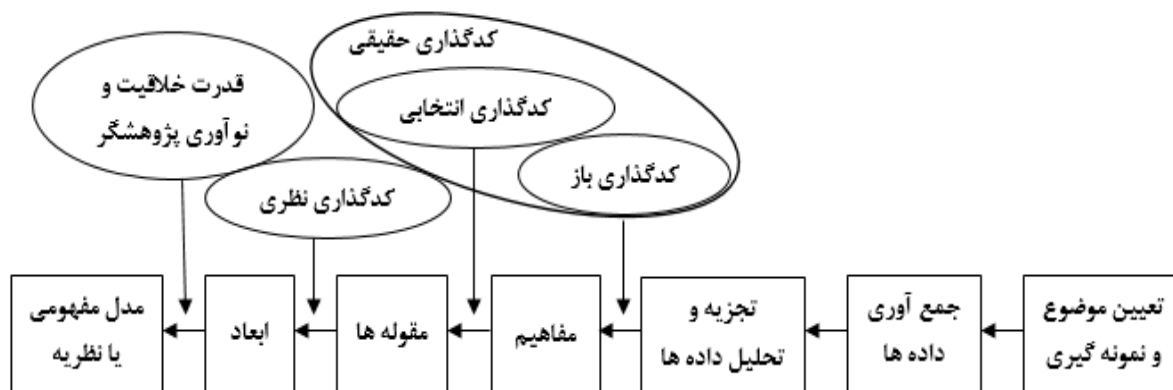
تخصص	فراوانی	درصد فراوانی	تحصیلات			سابقه کاری (سال)		
			لیسانس	فوق لیسانس	دکتری	۱-۱۰	۱۱-۲۰	۲۱-۳۰
اساتید مدیریت ورزشی	۴	۲۵			۴	۱		۳
اساتید اخلاق و معارف اسلامی	۳	۱۸/۷۵			۳		۱	۲
مدیران ادارات کل ورزش و جوانان	۱	۶/۲۵			۱	۱		
معاونین ادارات کل ورزش و جوانان	۲	۱۲/۵			۲	۲		
مدیران باشگاه‌های حرفه‌ای	۲	۱۲/۵		۱	۱	۲		
معاونین باشگاه‌های حرفه‌ای	۳	۱۸/۷۵		۱	۲	۳		
اعضای کمیته انضباطی باشگاه‌های حرفه‌ای	۱	۶/۲۵		۱		۱		
مجموع	۱۶	۱۰۰	۳	۳	۱۳	۱۰	۱	۵

جدول ۲: محاسبه پایایی به روش بازآزمون و روش توافق درون موضوعی

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کدها		تعداد توافقات		تعداد عدم توافقات		پایایی (درصد)	
		توافق درون موضوعی	بازآزمون	توافق درون موضوعی	بازآزمون	توافق درون موضوعی	بازآزمون	توافق درون موضوعی	بازآزمون
۱	دوم	۳۲	۲۶	۱۴	۱۱	۴	۴	۸۷٪	۸۴٪
۲	ششم	۳۹	۳۴	۱۶	۱۶	۷	۲	۸۲٪	۹۴٪
۳	یازدهم	۲۶	۲۸	۱۰	۱۲	۶	۴	۷۶٪	۸۵٪
۴	پانزدهم	۳۸	۴۱	۱۶	۱۸	۶	۵	۸۴٪	۸۷٪
	مجموع	۱۳۵	۱۲۹	۵۶	۵۷	۲۳	۱۵	۸۲٪	۸۸٪

مطابق با جدول ۲ پایایی به‌دست آمده در روش بازآزمون و روش توافق درون موضوعی به ترتیب ۸۸٪ و ۸۲٪ است که از ۶۰٪ بالاتر بوده؛ بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تایید می‌باشد.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از رویکرد ظاهر شونده روش داده بنیاد استفاده گردید. این رویکرد، با گذر از سه گام اصلی کدگذاری باز، انتخابی و نظری حاصل می‌شود (۲۱)؛ که نگاره ۱ این مراحل را به صورت خلاصه نشان می‌دهد.

نگاره ۱: مراحل تدوین تئوری داده بنیاد با رویکرد گلیزری (۲۲)

یافته‌ها

اولین گام رویکرد گلیزری، مرحله کدگذاری باز بوده که به تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت دستیابی به مقوله محوری می‌پردازد، که در پژوهش حاضر، این مقوله «تاثیر اخلاق ایمانی در برون‌رفت ورزش از

بی‌اخلاقی» نام گرفت. گام دوم، مرحله کدگذاری انتخابی بوده که به کدگذاری داده‌ها حول مقوله محوری می‌پردازد و از ۵۳۶ کد باز به‌دست آمده، ۹۹ مفهوم و ۸ مقوله اصلی شناسایی گردید. این مقولات در ۲ بعد کلی «عوامل موثر بر اخلاق ایمانی در محیط ورزش» و «سبک‌های

رفتاری متأثر از اخلاق ایمانی در محیط ورزش» تقسیم بندی شدند. محیط ورزش را نشان می دهد. جدول ۳ مفاهیم و مقوله های مربوط به عوامل موثر بر اخلاق ایمانی در

جدول ۳: مفاهیم و مقوله های مربوط به عوامل موثر بر اخلاق ایمانی در محیط ورزش

مقوله	مفهوم
عوامل تربیتی	پرورش ایمان و اعتقادات از سوی نهادهای تربیتی
	تاکید بر وجدان کاری
	آموزش مراقبت از اموال عمومی
	تاکید بر زیر پا نگذاشتن هنجارهای جامعه
	افزایش آگاهی افراد نسبت به مضرات دوپینگ
	دوری از دورویی و دروغ گویی
	تاکید بر برابری همه انسان ها
	زشت و ناپسند دانستن توهین و فحاشی
	آموزش قوانین و مقررات و تاکید بر احترام به آنها
	تاکید بر محضر وجودی خدا و عدم انجام خطاهای پنهانی
	آموزش پذیرش اشتباهات و تلاش برای جبران آنها
	افزایش آگاهی افراد نسبت به عواقب خشونت و اوباشگری
	کسب موفقیت با تلاش و پرهیز از ایجاد شرایط رقابت غیرعادلانه
آموزش در خصوص پرهیز از حسادت و تخریب دیگران	
عوامل روانشناختی	رشد ابعاد شناختی، عاطفی و رفتاری افراد
	تعریف هدف مناسب برای پیروزی، نه صرفا کسب سود و منفعت مالی
	ارتقای ظرفیت جامعه ورزش در پذیرش شکست
	تقویت اعتماد به نفس و خودباوری
	پرهیز از خودخواهی و غرور بیش از حد
	احترام به تصمیمات داور
	آموزش کنترل هیجان و شادی ناشی از پیروزی
	علاقه غیرافراطی افراد جامعه به ورزشکاران، قهرمانان و باشگاه ها
	پرهیز از حس برتری طلبی و پیروزی خواهی افراطی جامعه ورزش
	توجه به تامین نیازهای روحی و روانی جامعه ورزش
عوامل قانونی	مقابله قانونی با آزار و سوء استفاده جنسی به ویژه در ورزش زنان
	قانون مداری جایگزین رابطه مداری
	تاکید بر رعایت قوانین و مقررات در ورزش
	برخورد قاطعانه قانون با افراد متخلف در ورزش
	پرهیز از ارائه امتیازات غیرقانونی از سوی مدیران
	وجود قوانین و مقررات منسجم
عوامل اقتصادی - سیاسی	عدم پرداخت رشوه و زد و بندهای مالی در بخش های مختلف ورزش
	جلوگیری از عقد قراردادهای مالی صورتی جهت فرار مالیاتی
	پایبندی به قراردادهای مالی از طرف باشگاه، ورزشکار و مربی
	بها ندادن بیش از حد به جنبه تجاری ورزشی
	پرهیز از شرط بندی در ورزش
	عدم استفاده از قدرت سیاسی مدیران برای دور زدن قانون
	جلوگیری از پیشنهاد قراردادهای مالی وسوسه برانگیز
	جلوگیری از نقل و انتقال قهرمانان به خاطر مسائل مالی
جلوگیری از درهم آمیختگی افراطی ورزش حرفه ای و مسائل مالی	
عوامل فرهنگی - اجتماعی	توجه به نقش مهم رسانه ها در رشد اخلاق ایمانی در فضای ورزش
	توجه به اصالت ها و ارزش های اعتقادی
	آموزش ارزش های اخلاق ایمانی از اولین روزهای شروع به ورزش

معرفی الگوهای ورزشی با اخلاق و تکریم آنها
سالم‌سازی محیط ورزشی از بعد فرهنگی
پرهیز از تبانی در ورزش
نادیده نگرفتن انحرافات اخلاقی ورزشکاران مشهور
هدف قرار ندادن دستیابی به پیروزی به هر قیمت
استفاده از تاکیدات دینی و مذهبی بر اهمیت اخلاق ایمانی در فضاهای مختلف ورزشی
پرهیز از کسب اطلاعات محرمانه باشگاه‌ها و تیم‌های حریف و افشاء آنها
عدم خودباختگی در مقابل فرهنگ‌های بیگانه
تاکید بر برابری امکانات ورزشی، تفریحی و غیره برای شهروندان
پرهیز از تحسین خشونت در ورزش
عدم تعهد ورزشکار به تیم خود در حد سرسپردگی و بی‌توجهی به فعالیت‌های دیگر زندگی
پرهیز از ملی‌گرایی و میهن‌پرستی افراطی
تاثیر ورزش حرفه‌ای در رشد بی‌اخلاقی

ایمانی در محیط ورزش، در قالب سه مقوله اصلی رفتار منصفانه، جوانمردانه و پهلوانانه از مجموع ۴۴ مفهوم استخراج شده، نمایش داده شده است.

مطابق با جدول ۳، پنج عامل تربیتی، روانشناختی، قانونی، اقتصادی و فرهنگی - اجتماعی به عنوان مقوله‌های اصلی تاثیرگذار بر اخلاق ایمانی شناسایی شده که در مجموع ۵۵ مفهوم را شامل می‌شوند. در جدول ۴ نیز مفاهیم و مقوله‌های مربوط به سبک‌های رفتاری متاثر از اخلاق -

جدول ۴: مفاهیم و مقوله‌های مربوط به سبک‌های رفتاری متاثر از اخلاق ایمانی در محیط ورزش

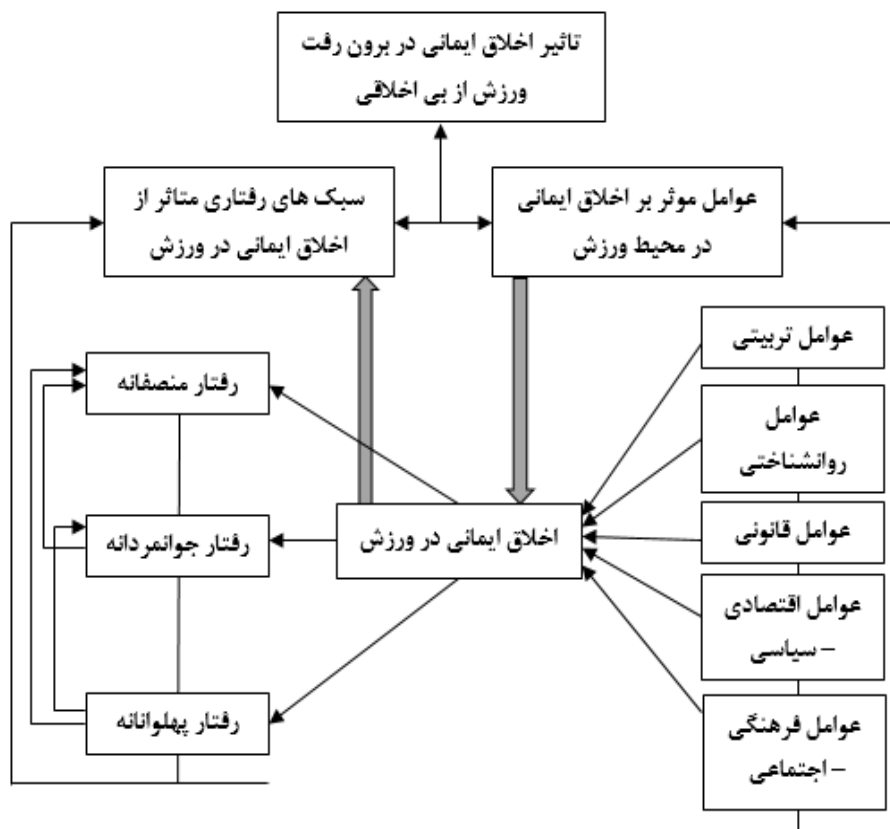
مقوله	مفهوم
رفتار منصفانه	احترام به عوامل بازی
	اولویت قرار گرفتن سلامتی ورزشکاران
	همکاری در امور تیمی
	رعایت نظم و انضباط
	پرهیز از ایجاد فشارهای روانی در فضای ورزش
	احترام به قوانین و مقررات و تبعیت از آنها
	صداقت در تبلیغات در فضای ورزش
	احترام به تعصبات جامعه ورزش
	اجتناب از گفتار و رفتار تحریک کننده در ورزش
	پرهیز از تقلب و تبانی
	اجتناب از جنجال آفرینی
	احتراز از مصرف مواد نیروزا
	مسئولیت‌پذیری
رفتار جوانمردانه	تواضع هنگام پیروزی و صبر هنگام شکست
	حفظ عفت، پاکدامنی و تقوا
	عفو و گذشت دیگران
	فناعت و دوری از زیاده‌خواهی
	داشتن اعتماد به نفس
	احترام به پیشکسوتان
	خوش بینی و امید به آینده
	امانت‌داری
	ایثار و از خودگذشتگی
	مهربانی و خوش خلقی
	با همت و تلاشگر بودن
	احساس تعلق خاطر جامعه ورزش به باشگاه خود
	حفظ حریم دیگران

دکتر مهدی سلیمی و همکاران: تاثیر اخلاق ایمانی بر برون رفت ورزش از بی اخلاقی

رفتار پهلوانانه	داشتن روحیه برادری و برابری
	دوری از ترس و داشتن افکار منفی
	وقار و متانت در رفتار و کردار
	توکل به خدا و توسل به معصومین
	یاری و دستگیری از محرومان
	الگوی رفتار مناسب برای اقشار مختلف جامعه
	شجاعت و اقتدار
	ایثار مال و جان
	شکر و یاد خدا
	اهمیت به شرافت و عزت ملی
	صداقت و راستگویی
	احترام به روابط اجتماعی
	نوع دوستی
	غلبه بر نفس
	ایجاد عدالت در رقابت
	اخلاص در عمل
سخاوت و بخشندگی	
عشق به میهن	

«خانواده نوع» به بهترین نحو ممکن، امکان تلفیق مقولات را فراهم می‌آورند و بر این اساس مدل حاصل از پژوهش به صورت نگاره (۲) ترسیم گردید.

گام سوم تجزیه و تحلیل داده‌ها، مرحله کدگذاری نظری می‌باشد. در رویکرد گلگیری، برای تلفیق کدهای حقیقی، الگوهای مختلفی همچون خانواده 6C`S، خانواده نوع، خانواده فرآیند، خانواده فرهنگی و غیره معرفی شده‌اند (۱) که در پژوهش حاضر ترکیبی از «خانواده 6C`S» و

نگاره ۲: الگوی حاصل از تحلیل داده‌ها در مرحله کدگذاری نظری

بحث

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تقویت و یا تضعیف اخلاق ایمانی تحت تاثیر عوامل مختلفی قرار می‌گیرد، که یکی از مهم‌ترین و ابتدایی‌ترین آنها، عوامل تربیتی است. در میان این عوامل، نقش نهادهای تربیتی بسیار مهم در نظر گرفته می‌شود، چراکه شکل‌گیری شخصیت و باورهای فردی با تاثیرپذیری از این نهادها و میزان توجه آن‌ها به توصیه‌های دینی و مذهبی موجود در کتب الهی و گفته‌های بزرگان دینی در موقعیت‌های مختلف از جمله فضای ورزش شکل می‌گیرد. پژوهش دیگری نیز بر اهمیت نقش باورهای اخلاقی و ایمانی شخصی و تاثیر ایدئولوژی‌های جامعه بر رفتار جامعه ورزش تاکید کرده است (۱۷).

یکی دیگر از عوامل موثر بر اخلاق ایمانی، عوامل روانشناختی بوده که مفاهیم مختلفی از جمله توجه به رشد ابعاد شناختی، عاطفی و رفتاری افراد را شامل می‌شود. بعد شناختی، دانش و آگاهی افراد در خصوص موضوعات مختلف از جمله مسائل دینی، مذهبی؛ بعد عاطفی، احساسات فرد در موقعیت‌های مختلف و تصمیم‌گیری بر اساس آن؛ و بعد رفتاری، تاثیرات ناشی از بعد شناختی و عاطفی در قالب رفتارهای مطابق یا مغایر با هنجارهای جامعه و رضایت الهی می‌باشد. بر همین اساس پرورش و تقویت صحیح این ابعاد، می‌تواند در دوری از بی‌اخلاقی‌ها در فضای ورزش تاثیر بسیاری داشته باشد. در پژوهش دیگری نیز بر این ابعاد به عنوان تعیین کننده رفتار و عملکرد انسان تاکید شده و بیان می‌شود چنانچه باورهای معنوی و مذهبی به خوبی رشد یابند، می‌توانند مانع از بروز بسیاری از انحرافات اخلاقی در ورزش گردند (۱۸).

عوامل قانونی نیز یکی دیگر از عوامل موثر بر اخلاق ایمانی و تقویت یا تضعیف آن در جوامع مختلف و به‌ویژه کشور ما که جامعه‌ای اسلامی است، می‌باشد. چراکه در کشور ما اعتقاد بر این است که بسیاری از قوانین و مقررات بر پایه اسلام بنا شده و رعایت آنها در بخش‌های گوناگون از خصوصیات اصلی یک جامعه اسلامی می‌باشد و این موضوع سبب تقویت اخلاق ایمانی افراد و جلوگیری از بروز بسیاری از بی‌اخلاقی‌ها می‌باشد، و چنانچه قوانین و مقررات منسجم و ساختاریافته‌ای موجود نباشد و بر رعایت آنها تاکید صورت نگیرد، افراد جامعه نیز به این سمت‌وسو تشویق شده و از اخلاق ایمانی خود دلسرد و ناامید گشته و از آن فاصله می‌گیرند و این موضوع می‌تواند زمینه بروز اعمال ناهنجار و ضد اخلاقی در جامعه و از جمله جامعه ورزش را تقویت نماید. عوامل فرهنگی - اجتماعی نیز طبق یافته‌های پژوهش حاضر، مفاهیم بسیاری را شامل می‌شوند که می‌توانند بر اخلاق ایمانی در یک جامعه تاثیرگذار باشند. یکی از تاثیرگذارترین این عوامل، نقش رسانه‌ها می‌باشد، که می‌توانند بر عقاید و باورهای افراد تا حد زیادی تاثیرگذار باشند. محققان دیگری نیز در پژوهش خود، عوامل قانونی و فرهنگی - اجتماعی را از مهم‌ترین معیارهای موثر بر رفتار اخلاقی افراد در جامعه ورزش دانسته‌اند (۱۹).

یکی دیگر از عوامل مهم و موثر بر اخلاق ایمانی، عوامل اقتصادی - سیاسی می‌باشد که می‌تواند به عنوان پیش‌برنده و یا بازدارنده اخلاق - ایمانی در بخش‌های مختلف جامعه از جمله ورزش مطرح شود. در حال حاضر تجاری شدن ورزش، سبب جابجایی مبالغ بسیار بالا و کم‌رنگ شدن مسئله اخلاق ایمانی در ورزش شده‌است. محققان دیگری نیز در پژوهش خود وجود ماهیت رقابتی ورزش و شهرت و ثروت حاصل از آن، و همچنین مسائل سیاسی را عوامل بسیار مهمی در بروز رفتارهای ضد اخلاقی در این پدیده بیان نموده‌اند (۱۶).

توجه به مسئله اخلاق ایمانی در ورزش و تقویت آن می‌تواند نتایج مثبت بسیاری را در رفتار جامعه عظیم ورزش به همراه داشته باشد، که طبق یافته‌های پژوهش حاضر، این نتایج و یافته‌ها در سه سبک رفتاری منصفانه، جوانمردانه و پهلوانانه تقسیم‌بندی شده‌اند. منظور از رفتار منصفانه، عملکرد جامعه ورزش بر اساس قوانین و مقررات و عدم تخطی از آن می‌باشد. رفتار جوانمردانه نیز از دیدگاه ادبی و اسلامی به معنای تقدم رضای الهی بر منافع شخصی است (۱۲) و طبیعتاً کسی که به اخلاق و رفتار جوانمردانه دست می‌یابد، از رفتار منصفانه نیز برخوردار خواهد بود. محققان دیگری نیز در پژوهش خود به رابطه مثبت و معنادار بین تقویت اعتقادات و رفتار اخلاقی در ورزش تاکید کرده و آن را عامل مهمی در جلوگیری از بروز بی‌اخلاقی‌ها در پدیده ورزش می‌دانند (۲۰).

رفتار پهلوانانه که عمیق‌تر از دو دسته قبلی بوده و آنها را نیز شامل می‌شود، می‌تواند به اجتماع نیز منتقل شده و نوعی فداکاری و امتیاز دادن به دیگران شناخته شود. ورزش زورخانه‌ای نمونه بارز اخلاق پهلوانانه در کشور ماست که ورزشکاران آن با توسل به حضرت علی، اخلاق را به قهرمانی ترجیح داده و می‌آموزند که همراه با تقویت بدن، ایمان خود را نیز تقویت نمایند (۱). از این رو می‌توان این ورزش را مصداق بارز روح پهلوانی و جوانمردی در آیین ورزشی ایرانیان تلقی نمود و با توسعه آن، زمینه لازم برای نهادینه‌سازی فرهنگ پهلوانی در میان نوجوانان و جوانان را فراهم آورد.

نتیجه گیری

امروزه اعتقاد بر این است که اخلاق سازه جداناپذیری از زندگی انسان است و فارغ از هر نژاد، فرهنگ، سیاست و طبقه اجتماعی، نقش مهمی در رفتار انسان ایفا می‌کند (۱۴). یکی از جنبه‌های مهم اخلاق، اخلاق - ایمانی است که به معنای اخلاق متأثر از ایمان می‌باشد (۲۱). یکی از زمینه‌های ویژه‌ای که اهمیت و ارزش اخلاق ایمانی در آن نمود خاصی پیدا می‌کند ورزش می‌باشد، چراکه امروزه ورزش به عنوان یک عامل تاثیرگذار و تاثیرپذیر از مسائل مختلف در نظر گرفته می‌شود و در حال حاضر کمتر پدیده‌ای را می‌توان یافت که از چنین ویژگی و قابلیت برخوردار باشد؛ اما این پدیده جهانی امروزه با چالش جدی‌ای به نام بی - اخلاقی روبروست (۸) که تبعات آن از جمله خشونت و آشوب، دوپینگ، نژادپرستی، فحاشی، تبانی، و غیره را به همراه خواهد داشت.

2. Eitzen S. (1988). Ethical problems in American sport. *Journal of Sport and Social Issues*; 12(1): 17-30.
3. Saatchian V, Azizi B, Alimohammadi H. (2018). Ethics in Handball: Investigating the Sports of Premier League Players. *Research in Sports Management and Motor Behavior*; 8 (15): 91-102. (In Persian).
4. Budziszewski R. (2019). Get tough: A case study on the development of the sport ethic in youth lacrosse. Available at: <https://digitalcommons.usu.edu/gradreports/1357>. Accessed: 2 may 2020.
5. Nedaei T, Alavi K. (2009). Morals in sports with the attitude of fair game. *Journal of Philosophical Theological Research*; 10 (2): 187-220. (In Persian).
6. Tajbakhsh A. (2014). An Islamic ethical approach to promotion model of sports ethics. *Research Quarterly in Islamic Ethics*; 7 (25): 45-68. (In Persian).
7. Spruit A, Kavussanu M, Smit T, Ijntema J. (2018). The relationship between moral climate of sports and the moral behavior of young athletes: a multilevel meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence*; Published Online: 1-16.
8. Hamednia R. (2013). Sports and athletes from the perspective of Islam. *Marifat*; 22 (186): 87-98. (In Persian).
9. Mc Calla S, Shepherd N. (2014). Moral/ethical analysis of performance enhancement in sports. *International Journal of Arts & Sciences*; 7 (4): 371-381.
10. Falahi AA, Hemat E. (2019). The ethical consequences of the trade of drugs and ergogenic aids in professional sport. *Ethics in Science and Technology*; 14 (3): 7-14. (In Persian).
11. Karlsen S, Nazroo JY. (2004). Fear of racism and health. *Journal of Epidemiology Community Health*; 58: 1017-1018.
12. Amiri A, Alavi Vafa H, Nejadi M. (2017). Causes of crisis in the football team of Tabriz Tractor Manufacturing and the performance of Ashura Corps in its management. *Journal of Emergency Management*; 8 (28): 105-140. (In Persian).
13. Yabe Y, Hagiwara Y, Sekiguchi T, Momma H, Tsuchiya M, Kaoru Kuroki K, Kanazawa, K, Koide M, Itaya N, Yoshida Sh, Sogi Y, Yano T, Itoi E, Nagatomi R. (2018). The characteristics of coaches that verbally or physically abuse young athletes. *Tohoku Journal of Experimental Medicine*; 244(4): 297-304.
14. Pritchard MP, Burton R. (2014). Ethical failures in sport business: Directions for Research. *Sport Marketing Quarterly*; 23 (2): 86-99 .
15. Hosnani J, Khalili S, Ivaj S. (2017). Criminological management of combating combating in sports competitions. *Abadan: 1st national conference on the achievements of sports science and health*; 1-8. (In Persian).

عوامل مختلفی بر وضعیت اخلاق ایمانی در یک جامعه و به ویژه در فضای ورزش تاثیرگذار می باشند که از جمله آنها عوامل تربیتی، روانشناختی، قانونی، اقتصادی - سیاسی و فرهنگی - اجتماعی می باشد که هر کدام از آنها می توانند منجر به تقویت و یا تضعیف اخلاق ایمانی در محیط ورزش شده و بدین ترتیب نتایج و پیامدهای بسیاری را به همراه آورند. از نتایج مثبت تقویت اخلاق ایمانی در محیط ورزش می توان به توسعه و گسترش رفتارهای منصفانه، جوانمردانه و پهلوانانه در میان جامعه عظیم ورزش اشاره نمود که اثرات مثبت آن نه تنها در ابعاد مختلف ورزش، بلکه در سطح جامعه نیز قابل رویت بوده و می تواند منجر به توسعه ارزش های اخلاقی ایمانی گردد.

ملاحظه های اخلاقی

در این پژوهش با معرفی منابع مورد استفاده، اخلاق امانت داری علمی رعایت و حق معنوی مؤلفین آثار محترم شمرده شده است. همچنین، گروه نمونه (مصاحبه شونده ها) از هدف تحقیق آگاهی کامل داشته و با رضایت کامل در پژوهش شرکت نمودند.

واژه نامه

1. Ethics in Sport	اخلاق در ورزش
2. Ethics Values	ارزش های اخلاقی
3. Immoral Behavior	رفتارهای ضد اخلاقی
4. Immorality	بی اخلاقی
5. Ethics Values	فضائل اخلاقی
6. Ethics Principals	موازین اخلاقی
7. Fair Play	جوانمردی
8. Faith Morality	اخلاق ایمانی
9. Ethics Attitude	نگرش اخلاقی
10. Ethics Control	کنترل اخلاقی
11. Immoral Challenges	چالش های بی اخلاقی
12. Aggression	پرخاشگری
13. Injustice	ناداوری
14. Doping	دوپینگ
15. Rightful Competition	رقابت عادلانه
16. Ethics Commitment	تعهد اخلاقی
17. Ethnocentrism	نژادپرستی
18. Ethnicity	قومیت گرایی
19. Collusion	تبانی
20. Spirituality	معنویت

References

1. Salimi M. (2017). Providing professional ethics development model for sport organizations. *Ethics in Science and Technology*; 12 (1): 49-61. (In Persian).

- Management Investigations; 6 (2): 9-19. (In Persian).
20. Soltan Hosseini M, Moosavi Z, Abedi A, Sayyad Talae A. (2010). Study of the relationship between sport ethics and religious beliefs as an element of spiritual intelligence. *Studies in Islam & Psychology*; 5 (8): 99-110. (In Persian).
21. Aghamohammadi M, Mohammadi Elyasi G. (2019). Why some entrepreneurs commit to business ethics, report of a classic grounded theory research. *Journal of Entrepreneurship Development*; 12 (3): 381-400. (In Persian) .
22. Noori Khanyourdi M, Kalateh Seifar M. (2018). Designing a sports urban brand with grounded theory approach. *Journal of Brand Management*; 4 (2): 69-104. (In Persian).
16. Vargas-Mendoza N, Fregoso-Aguilar T, Madrigal-Santillan E, Morales-Gonzalez A, Morales-Gonzalez J. (2018). Ethical concerns in sport: when the will to win exceed the spirit of sport. *Behavioral Sciences*; 8(78): 1-18.
17. Smith BB, Lord J. (2018). Bracketed morality and ethical ideologies of sport fans. *Sport in Society*; 21 (9): 1279-1301.
18. Spehnjak M. (2017). The impact of the sports spirituality on moral and ethical actions of athletes. *Journal of Sports and Physical Education*; 4(2): 44-56.
19. Halabiyani S, Goudarzi M, Alidoust E. (2014). Identifying and prioritizing ethical standards in Iranian professional sports. *Sport Physiology &*